

Referat fra innledende møtet om Hurdalselva. Mulighetsrom for kartlegging og utredning av fysiske biotopforbedringer

Til stede: Geir Holtet (grunneier/ressursperson), Christian Juel (Hurdalssjøen Fiskeadministrasjon), Olaf Knai (ressursperson), Lasse Morten (Hurdal JFF), Paul Johan Moltzau (Hurdal kommune, ordfører), Pernille Aker (Hurdal kommune), Bjørn Otto Dønnum (Hafslund ECO/Glommens og Laagens Brugseierforening), Stig Nordli (Hurdal kommune) og Helge B. Pedersen (Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma (Huvo)).

Meldt forfall: Øvre Romerike Trollingklubb v/Espen Knai.

Deltok ikke: Øystein Løvli (MEV), Knut Harald Bergem (Hurdal Verk Folkehøgskole og ressursperson). Samt representanter fra fylkesmannen og fylkeskommunen (som deltar videre gjennom økologigruppa til Huvo).

Sted og tid: Hurdal rådhus, 8.10.20, kl. 18.00 – 20.00. Referenter: Stig Nordli og Helge B. Pedersen.

1. Bakgrunn

I Høverelva-Hurdalselva er det svært dårlig økologisk tilstand, målt etter metodene i arbeidet med vannforskriften, med fisk som kvalitetselement. Elva tilfredsstiller i dag ikke kravene satt i vannforskriften. Det er ønskelig å gjennomføre en problemkartlegging for å finne «flaskehalsene», og vurdere gjenopprettende tiltak. Huvo har mottatt tilskudd til en slik kartlegging både fra Miljødirektoratet og fylkeskommunen. Totalt kr. 300.000,-.

2. Hensikten med møtet

Få mest mulig kjennskap til hvilke endringer som er foretatt i elva i tidligere tider, og hvilke øvrige påvirkninger som kan tenkes å ha betydning. I tillegg få gode innspill til den offentlige anskaffelsen, og kartlegge hvem som ønsker å bli med i en arbeidsgruppe/prosjektgruppe videre.

Planen var opprinnelig å avholde et større «folkemøte» i våres/forsommeren, men pga. omfattende tiltak knyttet til covid-19 smitte og begrensinger av offentlige møter, ble det utsatt til høsten 2020, og kun et utvalg interessenter/ressurspersoner ble da invitert (av smittevern hensyn).

Ordfører i Hurdal (og nestleder i styringsgruppa i Huvo) ønsket velkommen og innledet møtet. For hvert tema ble det presentert en kort statusoversikt, og hva Huvo særlig ønsket innspill til.

3. Konklusjon/videre oppfølging

Innspill som ble gitt i møtet brukes i den videre prosessen. De er notert punktvis til hver sak i møteagendaen:

A) Dagens tilstand for Høverelva-Hurdalselva, mht. fisk og miljø

Kjente rapporter mm om Hurdalselva og Hurdalssjøen ble presentert. Dersom noen mangler, gis det beskjed til Helge. Oversikten skal brukes i anskaffelsen.

B) Historikk – hva er gjort av fysiske inngrep i tidligere tider

- Nedstrøms fisketrappa ved Flaen er det dårlig med fisk.
- Fiskemengden i elva 2020 er ikke kjent ennå, men det har vært gjennomført kontroll ved Brabrand (UiO) og Hafslund ECO.
- Damluka i verkensdammen har vært lukket de 3 siste ukene.
- Lite fisk har prøvd å gå opp i år grunnet lav vannstand i elva. Men fisken går opp nå.
- Det er ikke fisketelling i trappa i dag, men det har blitt prøvd tidligere. Har ikke vært prøvd på 7-8 år.

- Svært arbeidskrevende å telle, da en må sitte der og rydde «kvist og kvas» hele tiden i vannløpet.
- Trappa må kanskje endres noe. Legge løpet i det gamle elveløpet og bygge opp steinkistedammen. Og derved rive selve dammen.
- Spørsmål om en bør «booste» ørretstammen i øvre deler av elva. Det tar lang tid før elva igjen vil fungere fordi effekter av evt. tiltak ikke kommer før om en god stund. Så mens man jobber med rehabilitering bør en sette ut to til tre årganger, med f.eks. stryking av stamfisk i elva.
- Christian informerte om at det tas svært lite storørret i Hurdalssjøen. Kun ca. 10 ørreter over 1 kg har blitt med hjem av sportsfiskere i 2020. Dette er svært lite, noe som er bekymringsfullt. Det tyder på et svært lavt antall. I 2020 har kanskje 15-20 fisk gått opp trappa i verkensdammen. Han gikk langs elva fra dammen på Verket i sommer. Han så ingen yngel på denne turen.
- Bjørn Otto gikk også observasjonsrunder, og så litt yngel i sommer, men det var lite. Hafslund ECO skal få data fra Brabrand på status 2020. Han mener det er feil å forsøke og «booste» bestanden i Hurdalselva vha. settefisk, og mener at det beste er om fisken går i trappa. Hvorfor det er så dårlig i nedre deler er svært vanskelig å si.
- Geir mente at det sto mer 2-somrig fisk i elva tidligere, dvs. for eksempelvis 15 -20 år siden. Det «dabbet av» ca. i år 2002 -2003 og siden har det vært dårlig.
- Det ble stilt spørsmålet om noen kjenner til spesielle endringer/situasjoner som skjedde ca. i 2002 – 2003. Ingen visste noe om det.
- Lasse stilte spørsmålet om det bør det innføres registrering av alt fiske.
- Det er stor hastighet i elva. Det gir en spyleeffekt så gytegrus blir borte.
- I Verkensdammen var det mye grus nå, grunnet episoden med at damluke er borte, er det spylt nedover i elveløpet nedstrøms dammen.
- De naturlige tersklene er blitt flatet ut pga. all stein og grus som ligger der.
- «Bulldoseringen» ble trolig gjennomført i stor målestokk etter storflom i 1957.
- Elva synes å være langt mer homogen etter tømmerfløtingen og bruken av bulldoser, der kulper og hølør er fylt opp. Mye runde stein på omkring et par kilo ble mobilisert.
- Vannføringen er nå naturlig – det reguleres ikke aktivt lenger. ECO-Hafslund kan evt. beregne vannføringen dersom det er aktuelt.
- Elva/Høversjøen ble regulert aktivt på 1940-tallet, men aldri mye. Sjøen ble da fylt opp, og tømmeret fløtt på våren. Det innebærer antatt mindre vann igjen til elva resten av sommeren tidligere, slik at det neppe var noen fordel for fisken at det ble regulert.
- Det har også vært tømmerfløting i Steinsjøelva, men uten av elveleiet har vært så endret,
- Olaf tror ikke det er noe mer gjedde i dag enn tidligere.
- Dammen på Flaen fungerer bra. Men nedvandringsrutene er et forhold som må ivaretas. F.eks. kraftige fall som kan skade fisken.
- Det var mye garnfiske i Hurdalssjøen før. Dette fiske er borte, noe som er en bra ting da de tok mye fisk.
- Det kan være mange ulike faktorer som har gjort at det er dårlig i dag.
- Er det like dårlig andre steder i landet, nasjonale endringer/påvirkninger?
- Lenseplassene for tømmer var gode fiskeplasser, dvs. at disse plassene var det godt med mat for
- Er det noe problem med inntaket til vannaggregatet til Flaen (i mølledammen)?
- Christian: Det er lite mink i elvene og Hurdalssjøen nå.
- Finnes det gamle kart på det gamle elveløpet? Disse bør fremskaffes.
- Grøfting ved elvene kan være et forhold som en kan se på. Det gir en noe høyere vannstand.

C) Annen relevant informasjon og mulige påvirkninger.

- Det har vært gjennomført noen fisketellinger i trappa, men de dataene er ikke lett tilgjengelig nå. Hurdal FF kan evt. lete dersom det er viktig.
- Myrgrøftinger mm i nedbørsfeltet kan ha forringet minstevannføringen.
- Må huske gravearbeid/tiltak i trappa ved Hurdal Verk FH, dvs. passe på at det ikke kommer mye partikler derfra og ned dersom tiltak blir gjennomført nedenfor demningen først.

D) Konkrete innspill til den off. anskaffelsen. Hva ønsker vi utredet, og hvor

- Det anbefales å ta de åpenbare forholdene først, for deretter se på de mer perifere forholdene som kan påvirke fisk.
- Bør begrenses i forhold til hvilke forhold de skal konsentrere seg om.
- Legg ut anbudet med en anskaffelse hvor en legger inn opsjon på et tilleggsoppdrag med å utarbeide konkrete planer for tiltak.
- Andre bør også kunne være med på finansieringen. Både Hurdalssjøen FA og Hurdal JFF vil kunne bidra. Ta med grunneierne på alt av arbeid i prosjektet. Må ut med info til alle. Kommunen bør gjøre dette på et tidlig tidspunkt.
- Huvo ønsker at foreninger og grunneiere blir med inn som reelle samarbeidspartnere i prosjektet.
- Bruk midler fra de private og foreninger på tiltaksgjennomføring og ikke forprosjektene.
- Vurderinger ift. flom er også relevant, dvs. forhold som kan være med inn som en begrunnelse til å få midler fra NVE til tiltaksgjennomføring.
- I anskaffelsen kan det gjerne bes om en vurdering av gjeddass betydning i Hurdalssjøen.
- Det er viktig å fokusere både på opp- og nedvandringen.
- Bør ta alt inn i 1 pakke (ressurskrevende med 2 anskaffelser).
- Vurder å be om at konsulenten har fokus på det viktigste først – hva er problemet. Deretter gå inn i en fase 2, der vi kan se nærmere på videre utredning f.eks. registreringer/klassifisering etter standard metodikker.
- Må begrense problemkartleggingen i rom: Fra Flaen og ned er viktigst. Særlig nedre del.
- Steinsjøen mindre viktig, men enkle vurderinger kan tas med hvis tid. Vurderes i fase 2.
- Ikke fokus på forsuring i bestillingen (kan evt. lett vurderes av Huvo selv, gjennom overvåkingsdata fra fylkesmannen i Vann-miljø, og evt. måle pH-selv).
- Det tekniske og juridiske, inkl. selve tildelingen, må gjøres av Huvo ved faggruppe økologi.

E) Hva bør være kvalifikasjonskrav for konsulent

Legg inn som tillegg på presenterte liste: Norsk institutt for Naturforskning.

F) Videre progresjon.

- Bør legge opp til en-dags formøte med konsulent, for å levere inn lokale kunnskaper/detaljer i historikk mm.
- Viktig at alle aktuelle grunneiere varsles nå tidlig. Hurdal kommune ser nærmere på det. Viktig også for at det skal gis tillatelser til kjøring med gravemaskin ned til bekken.
- Det bør også søkes NVE (frister i juli) om sikringstiltak, i tillegg til miljødirektoratet 15. januar.
- Presentasjonene/drøftingstemaer som brukt inn i møtet, og dette referatet fra supplerende innspill gitt i møtet, oversendes alle møtedeltagerne/inviterte, og også andre interesserte.
- Alle deltagerne får mulighet til å se gjennom både møtereferatet og i etterkant gi nye innspill, med en frist på 14 dager. Deretter starter Huvo arbeidet med å utarbeide en off. anskaffelse. I den legges også mer detaljert framdriftsplan.

G) Hvem ønsker å delta i en «arbeidsgruppe»/samarbeidspartner videre

Hvem som blir med som samarbeidspartnere avklares i epost, men i utgangspunktet blir alle som var med i dette møtet, også med videre som samarbeidspartnere.

Det ble presisert fra Huvo at personer som deltar videre som formelle samarbeidspartnere i en arbeidsgruppe ikke må være tilknyttet noen organisasjon. Det er helt i orden å bli med videre kun i egenskap av å være ressursperson. Huvo ønsker god lokal forankring og god tilgang på verdifull informasjon/innspill i hele utredningsperioden, og også videre i en eventuell tiltaksgjennomføring.

<i>Postadresse</i>	<i>Telefon</i>	<i>E-post</i>
Vannområdet Hurdalssjøen/Vorma	66 10 50 67/66 10 50 00	postmottak@nannestad.kommune.no
c/o Nannestad kommune	<i>Telefaks</i>	<i>Internett</i>
Teiealleen 31	66 10 50 10	www.huvo.no
2030 Nannestad		